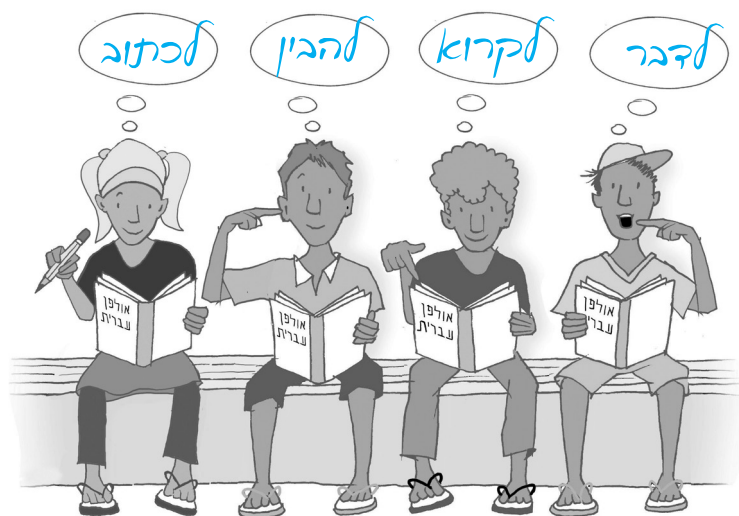

ציפי בן-עמי

אולפן עברית

על-פי תוכנית הלימודים של משרד החינוך

פרולוג בע"מ מוציאים לאור

על הספר - מדריך למורה

הספר הוא מקשה אחת, וכולל את כל אבני הבניין הבסיסיות של השפה העברית ברצף מובנה מן הקניית האלפבית ועד הקניית הפועל הסביל.

הקריאה והכתיבה

אותיות הדפוס ואותיות הכתב מוקנות בו זמנית, וראשונות מוקנות האותיות שיש ביניהן דמיון צורני (ר/ה, ה/ה ו/ו וכד'). בד בבד עם הקניית התנועות מתחיל תרגול הקריאה. בתחילת לימוד הקריאה התלמיד קורא מילים לועזיות באותיות דפוס וכתב בו זמנית. כשם שילדים הלומדים לקרוא קוראים מילים בשפתם ולא בשפה זרה, כך התלמיד קורא מילים לועזיות שהוא מכיר ויודע. בדרך זו התלמיד מתמקד ברכישת מיומנות הקריאה בלבד, ואין הוא נדרש לשלב תהליכי למידה נוספים (הבנה, הפנמה וידיעה), שהוא נזקק להם כאשר הוא קורא מילים חדשות בשפה העברית.

בתוך כך המורה מקנה את התבניות הבסיסיות והראשוניות של השפה: כינויי הגוף, שמות העצם (מורה, תלמיד, עולה), שמות התואר (חדש, טוב), הפעלים (לומד, עובד, גר) ומילות השאלה (איפה + ב, מאין + מ, מי, מה).

התלמיד קורא וכותב מילים יחידות בעברית, ובהדרגה הוא קורא משפטים וקטעים קצרים שמופיע בהם האוצר הלשוני אשר הוקנה בכיתה.

קטעי הקריאה, הדיאלוגים והתרגילים בתחילת הספר נכתבו באותיות כתב ובאותיות דפוס לסירוגין במכוון. זאת כדי לחזק ולבסס את השליטה באותיות הדפוס ובאותיות הכתב בד בבד עם הקניית תבניות לימוד חדשות. בתוך זמן קצר התלמיד שולט בשתי המיומנויות החשובות להמשך הלמידה: הקריאה והכתיבה.

יחידת הלימוד

יחידת הלימוד כוללת מרכיב דקדוקי, קטע קריאה ותרגול. **המרכיב הדקדוקי** עשוי להיות תבנית לשון ("מוצא חן בעיניי" למשל), מילת יחס, מילת קישור, שם הפועל, זמן עבר, גזרה וכד'.

קטע קריאה: אחד העקרונות שהנחו אותי בכתבת הספר, היה לכתוב קטע קריאה לכל מרכיב דקדוקי נלמד. זאת לא רק משום שהטקסט מעשיר את ידיעותיו של התלמיד ובודק את יכולתו להבין את הנקרא, אלא בעיקר משום שהאוצר הלשוני בטקסט מעוגן במשפטים המצטרפים ליחידה רעיונית אחת. המרקם האסוציאטיבי בטקסט מסייע ללומד לזכור את החומר הנלמד ואת אוצר המילים החדש.

נוסף על כך, הטקסט משמש בידי המורה כלי להפעלת מיומנות הדיבור בכיתתו. שאילת שאלות על הטקסט ודיבוב התלמיד להשיב מפתחים את כשירותו התקשורתית של התלמיד.

התרגול אינו רק של התבנית הנלמדת, אלא גם של האוצר הלשוני החדש המופיע בקטע הקריאה. הטבלאות הן חלק מן התרגול, ונועדו לסייע לתלמיד להכיר את המבנים הצורניים בשפה העברית. בשל היותה צורה ויזואלית, הטבלה מוסיפה ממד של בהירות וסדר בעבור התלמיד.

האוצר הלשוני

האוצר הלשוני בספר עשיר ומגוון, והוא כולל מבעים שימושיים מחיי היום-יום. ככלל, האוצר הלשוני המופיע בקטעי הקריאה אינו נלמד באופן חד-פעמי, אלא חוזר בקטעי הקריאה ובתרגילים לאורך כל הספר. לדוגמה: בתחילת הספר הפועל "נוסדה" מופיע בקטע הקריאה על העיר כפר-סבא. לכל הדעות זהו פועל קשה ללימוד, אלא שבהקשר הטקסטואלי הוא מתבקש. לכן הפועל נלמד כמילה (כלומר רק תרגומו נדרש, בלי להתייחס לצורתו הסבילה ולנטייתו לפי הבניין והגזרה). עם זאת אין הפועל "נוסדה" נזנח ונשכח. הוא מוזכר שוב בקטע הקריאה על המושב נהלל, ואז הוא כבר אינו חדש ללומד. בהמשך הוא מופיע בשלישית בקטע על העיר בני-ברק, ובשלב זה התלמיד מפנים אותו.

חזרה, הרחבה ועיבוי

חזרה, הרחבה ועיבוי מקדמים את הלומד, מעשירים את ידיעותיו ומסייעים לו לשנן חומר שכבר נלמד.

לדוגמה, הפועל "נמצא":

התלמיד יוצא נשכר כאשר הוא לומד את הפועל "נמצא" ואת התבנית "יש/אין ב...". בצמידות. אך טבעי הדבר ללמוד שבעברית אומרים: "יש לוח בכיתה" לעומת "דניאל נמצא בכיתה". יתר על כן, בדרך זו אפשר למנוע מן התלמיד להטמיע את השגיאה הנפוצה "יש ריטה בכיתה", כאשר למעשה הוא רוצה לומר כי ריטה נמצאת בכיתה. לאחר ההקניה הראשונית הכוללת תרגול, התלמיד נחשף בשנית לפועל "נמצא" בעת הלימוד על ארבע רוחות השמים. אז הוא לומד כי "אילת נמצאת בדרום". לאחר מכן מופיע תרגיל מילוי ("קלוז") על ירושלים, ובו התלמיד לומד על העיר, רוכש אוצר לשוני חדש ובתוך כך מיישם את השימוש בתבנית "יש/אין ב...". ובפועל "נמצא". בשלב הזה התלמיד מפנים באופן מוחלט פועל זה.

דוגמה נוספת היא פעולת הדיבור "הזמנה":

לראשונה נלמדת פעולת דיבור זו בשיחה "דורון מתקשר ומזמין טכנאי". בלימוד זמן העתיד הנושא חוזר ונלמד בהרחבה בשיחה "הזמנה למפגש", ועל האוצר הלשוני החדש נוסף הפועל "יתקיים". בלימוד הסביל נלמדות הצורות "ייערך" ו"מוזמן" בשיחה "חנוכת בית". העיקרון של חזרה תוך כדי הרחבה ועיבוי עובר כחוט השני לאורך כל הספר בכל נושאי הלימוד.

זמן העבר

ככלל, העבר נלמד על פי חלוקת הגופים לשתי קבוצות (גוף שלישי והגופים ראשון ושני) בשל הדמיון בנטייתם.

כניסת התלמיד אל "עולם העבר" נעשית בשלבים ובהדרגה:

1. ראשון נלמד הפועל "להיות" בעבר כצורה יחידה, ללא שיוך לבניין ולגזרה. זאת בשל נחיצותו מחד גיסא וכדי להכין את התלמיד ללימוד זמן העבר מאידך גיסא.

2. שנייה נלמדת **גזרת ע"ו** בבנין פעל משני טעמים:

- א. התלמיד מפנים גזרה זו במהירות וללא קושי בשל היותה קלה ופשוטה.
- ב. גזרה זו היא כלי לשינון הסיימות הקבועות של זמן עבר ולהפנמתן.

3. **העבר בחתך רוחב בבנינים הפעילים ובגזרת השלמים.**

כאמור, בתחילה מוקנה הגוף השלישי, ולאחריו מוקנים הגוף הראשון והגוף השני. בתוך זמן קצר התלמיד לומד להכיר את צורות העבר בבנינים השונים. לאחר ההקניה והתרגול לימוד זמן העבר לא תם ולא נשלם; בלימוד הגזרות משולבים נושאי לימוד חדשים, כאשר המטרה הגלויה היא לימוד נושא דקדוקי חדש, והמטרה הסמויה היא תרגול זמן העבר. למשל: הקטע "מתנדבת בקיבוץ" נכתב לצורך לימוד הנושא הדקדוקי "שמות הילידים" (ישראלי, ישראלי). באופן ישיר התלמיד לומד את שמות הילידים, אולם מטרתו הנוספת של הקטע היא לתרגל את זמן העבר ולחזק את התלמיד בנושא זה. על המורה לחזור ולתרגל ללא לאות את הפעלים החדשים המצויים בקטע כגון התרגלתי, נרשמתי, החלטתי (בשם הפועל, בהווה, בעבר ובכל הגופים). כל זאת כדי לסייע בידי התלמיד להפנים את צורתו של זמן העבר בעברית. ראוי לציין, כי הוראת זמן זה בחתך אורך (לפי הבניין והגזרה), שהייתה נהוגה בעבר, הגבילה את הלימוד והצרה את צעדי הלומד והמלמד. לעומת זאת הוראת העבר בחתך רוחב, הנוהגת על פי תוכנית הלימודים החדשה של משרד החינוך, מרחיבה את יריעת הלימוד ומאפשרת לצקת לתוכה תכנים מתחומים רבים ומגוונים. בכך הלימוד נעשה מעניין ומאתגר יותר הן בעבור התלמיד והן בעבור המורה. בדרך זו התלמיד נחשף לאוצר לשוני עשיר ומגוון, ובכך הוא מעשיר את אוצר המילים שלו וגם את ידיעותיו. כמו כן שיטה זו מקצרת את זמן הלימוד של זמן העבר ותורמת רבות להתקדמות התלמיד.

4. **הגזרות**

- א. ראשונה נלמדת גזרת ל"ה בבנין פעל (הנקרא גם בנין קל) כיוון שבבנין זה הנטייה של העבר קלה ופשוטה בהשוואה לבנינים האחרים. כמו כן התלמיד כבר רכש והפנים את הפועל "להיות" בזמן עבר, דבר המקל על לימוד גזרה זו.
- ב. אחד השיקולים לקביעת מיקומן של הגזרות בספר הוא רמת הקושי הלשוני של קטעי הקריאה. כך למשל, שתי הגזרות בבנין הפעיל פ"נ וע"ו ממוקמות בספר לפני גזרת פ"ג בבנין הפעיל. זאת כיוון שדרגת הקושי של הטקסט "תאטרון גשר", אשר נכתב לצורך הוראת הפעיל פ"נ וע"ו, נמוכה מזו של הטקסט "סיפור גן העדן", שבעזרתו נלמד הפעיל פ"ג.
- ג. הוראת שתי הגזרות (הפעיל פ"נ וע"ו) זו לצד זו מסייעת בידי התלמיד לראות את המשותף להן (הבנין) ואת השוני ביניהן (הגזרה). כך התלמיד לומד להבחין בין "מכיר" ל"מבין" ובין "הפּרתי" ל"הבַּנתי".

המורפולוגיה של זמן העתיד מורכבת מתבנית הנגזרת משם הפועל בתוספת תחיליות (אותיות אית"ן), ולגופים את, אתם/ן והם/ן נוספות גם סיומות.

על כן לימוד העתיד נעשה בחתך רחב לפי:

1. הדמיון הצורני של גזירת העתיד משם הפועל.
2. חלוקה של הגופים על פי נטייתם לשתי קבוצות:
 - באחת קיימות התחיליות בלבד (אני, אתה, הוא, היא, אנחנו), ובשנייה נוספות על התחיליות גם סיומות (את, אתן/ן, הם/ן).

השלבים בלימוד זמן העתיד:

כהכנה נלמדים סימני העתיד (אותיות אית"ן והסיומות), וכמו בזמן העבר זמן העתיד של הפועל "להיות" מוקנה כצורה יחידה, ללא שיוך לבניין ולגזרה.

מכאן ואילך לימוד העתיד נעשה בהדרגה, מן הקל אל הקשה.

1. יחידת הלימוד הראשונה כוללת את העתיד בגזרת ע"ו בבניין פעל ובבניין הפעיל (גזרת השלמים, פ"נ, ע"ו, פ"י) מפני שבגזרות אלו העתיד נגזר משם הפועל בדרך זהה: השמטת סימני שם הפועל (ל/לה) והוספת התחיליות והסיומות.

פעל ע"ו ← לגור ← גור ← אָגור, תָּגור, תְּגוֹר...;

הפעיל שלמים ← להָרגיש ← רָגיש ← אָרגיש, תָּרגיש, תְּרַגִּיש...;

הפעיל פ"נ ← להִפּיר ← פִּיר ← אָכיר, תָּכיר, תְּכַיר...;

הפעיל ע"ו ← להִבִּין ← בִּין ← אָבין, תָּבין, תְּבַיני...;

הפעיל פ"י ← להוֹסִיף ← אוֹסִיף, תוֹסִיף, תוֹסִיפי...;

2. הפועל "יכול" (הנלמד כפועל יחיד ללא שיוך לבניין ולגזרה) נכלל ביחידה זו מכיוון שגם בפועל זה אותיות אית"ן מנוקדות בתנועה אחת - תנועת השורוק ← אוכל, תוכל, יוכל...; יחידה הלימוד הבאה כוללת את הבניינים פיעל, נפעל והתפעל.

למעט גוף ראשון יחיד, שבו ניקודה של התחילית "א" אינה תואמת את צורתו של שם הפועל, הרי גם כאן מתרחש התהליך של השמטת סימני שם הפועל והוספת התחיליות והסיומות.

לְדַבֵּר < דִּבֵּר ← אתה תְּדַבֵּר, הוא יְדַבֵּר, את תְּדַבְּרִי, אני אֲדַבֵּר.

לְהִתְלַבֵּשׁ < תִּלְבַּשׁ ← אתה תִּתְלַבֵּשׁ, הוא יִתְלַבֵּשׁ, את תִּתְלַבְּשִׁי, אני אֲתְלַבֵּשׁ.

לְהִיכַנֵּס < יִכַּנֵּס ← אתה תִּיכַנֵּס, הוא יִיכַנֵּס, את תִּיכַנְּסִי, אני אֲיַכַּנֵּס.

3. לאחר מכן נלמד בניין פעל בגזרת השלמים על שתי צורותיו: צורת האפעול וצורת האפעל. צורת האפעול נגזרת אף היא משם הפועל (השמטת ל' משם הפועל).

לְכַתּוֹב < כָּתוּב ← אתה תִּכְתּוֹב, הוא יִכְתּוֹב... אֲבִל: אני אֲכַתּוֹב.

שתי הצורות (אפעול ואפעל) קיימות בקבוצת העתיד הראשונה (הגופים אני, אתה, הוא, היא, אנחנו) – אֲכַתּוֹב, תִּכְתּוֹב לעומת אֲלַמַּד, תִּלְמַד.

צורת העתיד של הקבוצה השנייה (הגופים את, אתם/ן, הם/ן) זהה גם באפעול וגם באפעל (תִּכְתְּבִי, תִּלְמְדִי).

כמו בבניינים נפעל והתפעל, בבניין פעל (אפעול ואפעל) התחילית "א" מנוקדת בסגול, ויתר התחיליות מנוקדות בחיריק.

4. בהמשך נלמדות הגזרות החשובות דוגמת פעל ל"ה, פ"נ, פ"י וכו'. לימוד העתיד משולב בקטעי קריאה ובשיחות שנכתבו לצורך תרגול זמן זה והפנמתו.

מילות היחס בנטייה - סדר הוראתן

- ראשונה נלמדת מילת השייכות "של" בנטייה בשל חשיבות השימוש בה"א הידיעה (התבנית "ה... שלי, שלך" וכו'). כמו כן היא סוללת את הדרך ללימוד הנטייה של מילות היחס.
- מילת היחס "ל" בנטייה קלה ללומד, מאחר שכבר הפנים את נטייתה בלימוד התבנית "יש לי...".
- "עם" בנטייה ניתנת לתרגום, לכן אין התלמיד נדרש להפנים את משמעותה אלא רק את נטייתה.
- מילת היחס "את", אשר נלמדת על דרך ההסבר והדוגמאות ולא על דרך התרגום, אינה קלה ללומד השפה העברית. לכן רק לאחר שהתלמיד מפנים את משמעותה ואת שימושיה ראוי ללמד את נטייתה.
- לאחר שהוקנתה מילת היחס "אצל" נלמדות מילות היחס בשביל, על-יד, מול, בגלל ועוד בחתך רוחב, וזאת כיוון שנטייתן זהה לנטיית "אצל" (בשבילך, על-ידך, מולך, בגללך וכו' – כמו אצלך). נטייתן של מילות היחס האלה היא על דרך נטיית השם ביחיד (אצלי, אצלך – כמו שירי, שירך). שיטת לימוד זו מאפשרת לתלמיד להטות בעצמו מילות יחס אחרות שיפגוש. די אם ייתקל התלמיד בצורה "נגדך" למשל, כדי שיוכל להשלים את הנטייה בעצמו.
- בשיטה של חתך רוחב נלמדות גם מילות היחס שנטייתן על דרך נטיית שם העצם ברבים (עליי – כמו שיריי). לאחר שהוקנו מילות היחס "על" ו"אל" בנטייה, אפשר ללמד כמקשה אחת את המילים בלעדדי, לפני ואחרי.

הציווי

צורת הציווי היא חלק בלתי נפרד מן השפה העברית. הוראות הפעלה של מוצר, הוראות הכנה של מתכון, הוראות למשתמש במחשב – כולן צורתן ציווי. יתר על כן, כל ההוראות בספרי הלימוד או בבחינות כתובות בציווי. אי לכך מצאתי לנכון לכלול בספר את הציווי בשתי יחידות לימוד. ביחידה אחת נלמד הציווי הקצר והשגור דוגמת תן, לך, שב. את צורת הציווי הזאת התלמיד מפנים ומיישם כמו כל הישראלים. ביחידה האחרת נלמד הציווי בצורה מקיפה יותר דוגמת קראו, כתבו, השלימו, עזבו וכד'. לא מצופה מן התלמיד שישתמש בצורות ציווי אלה לאלתר, אולם הכרחי בעיניי שיכיר את צורתן.

ללומד ולמלמד אני מאחלת הצלחה והנאה מן הספר.

שימו לב!

כִּיסָא נוֹחַ	←	כִּיסָאוֹת נוֹחִים
חֵלוֹן גָּדוֹל	←	חֵלוֹנוֹת גָּדוֹלִים
מְקַצוֹעַ מַעֲנִיין	←	מְקַצוֹעוֹת מַעֲנִינִים
שָׁנָה טוֹבָה	←	שָׁנִים טוֹבוֹת
מִילָה חֲדָשָׁה	←	מִילִים חֲדָשׁוֹת

כתבו שם תואר:

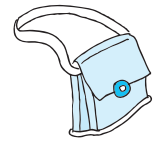
דוֹאַמָּה ← הַס זָרִים בְּבֵית קָטָן וְנֶאֱמָרָה:

1. הוא חושב שהיא בחורה _____ ו _____.
2. היא לומדת מילים _____ ו _____.
3. הם עובדים כמהנדסים במפעל _____ ו _____.
4. הוא כותב מכתבים _____ ו _____.
5. היא גרה בדירה _____ ו _____.
6. הוא סופר. הוא כותב ספרים _____ ו _____.
7. עברית היא שפה _____ ו _____.
8. היא חושבת שהוא בחור _____ ו _____.
9. אנחנו חושבים שהם ילדים _____ ו _____.
10. היא עובדת כפקידה במשרד _____ ו _____.
11. היא עיתונאית. היא כותבת בעיתון _____ ו _____.
12. הן בחורות _____ ו _____.
13. היא קוראת ספר _____ ו _____.
14. הוא עובד כרופא בבית חולים _____ ו _____.
15. היא עובדת כמלצרית במסעדה _____ ו _____.
16. הם עובדים בספרייה _____ ו _____.
17. הוא עובד כשומר בקניון _____ ו _____.
18. היא עובדת כמוכרת בחנות _____ ו _____.

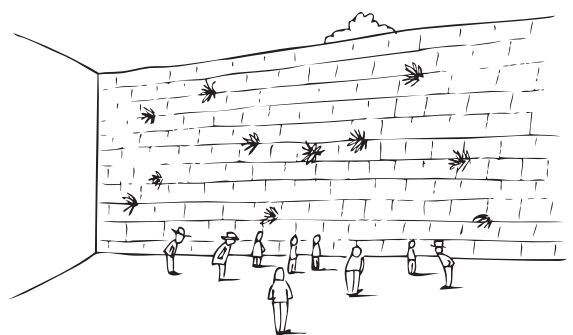
ה"א הידיעה

שָׁל מִי הֵ...?.....?
 הֵ _____ שָׁל הֵ _____
 הֵ _____ שָׁל הֵ דִנְיָאָל

- מה זה? נְיָ
- זה תיק! נְיָ
- של מי התיק?
- התיק של המורה רחל. התיק של רחל.
- איפה התיק של המורה? ← - התיק של המורה על השולחן.
- איפה התיק של רחל? ← - על השולחן.

ירושלים - עיר גדולה, יפה ומיוחדת.
 ירושלים - עיר הבירה של ישראל.
 ירושלים היא הבירה של ישראל.

א. השלימו לפי הדוגמה:

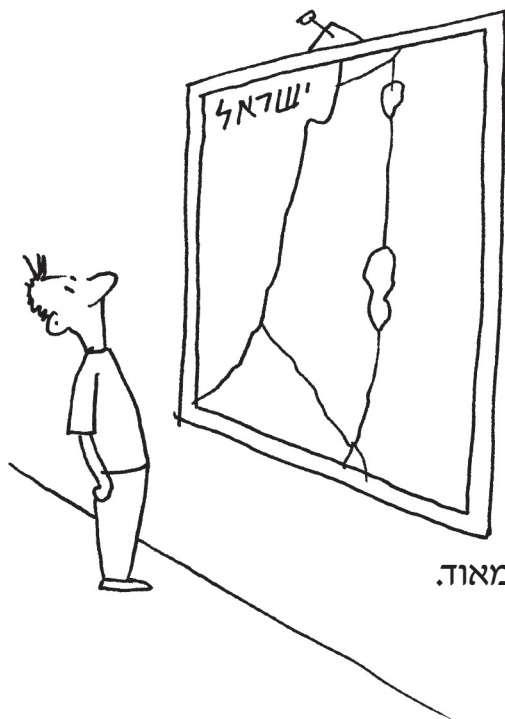
ירושלים היא עיר הבירה של ישראל.

ירושלים / ישראל
 וושינגטון / ארצות הברית
 לונדון / _____
 צרפת / _____
 / _____
 / _____

שימו לב!

עיר גדולה ← ערים גדולות

ב. השלימו לפי הדוגמה:

כאת מפה.

ה מפה של \times ישראל.
ה מפה של \times ישראל על ה קיה.

1. זה משרד.

_____ משרד של _____ יצחק לוי.

_____ משרד של _____ יצחק לוי גדול ויפה.

2. אלה שאלות.

_____ שאלות של _____ תלמידים.

_____ שאלות של _____ תלמידים מעניינות ויפות מאוד.

3. זה מחשב.

_____ מחשב של _____ דניאל.

_____ מחשב של _____ דניאל יקה.

4. אלה ספרים.

_____ ספרים של _____ תלמידים.

_____ ספרים של _____ תלמידים על _____ שולחנות.

5. זאת תמונה.

_____ תמונה של _____ יונתן.

_____ תמונה של _____ יונתן יפה מאוד.

ג. ענו על השאלות:

1. איפה המפה של ישראל?

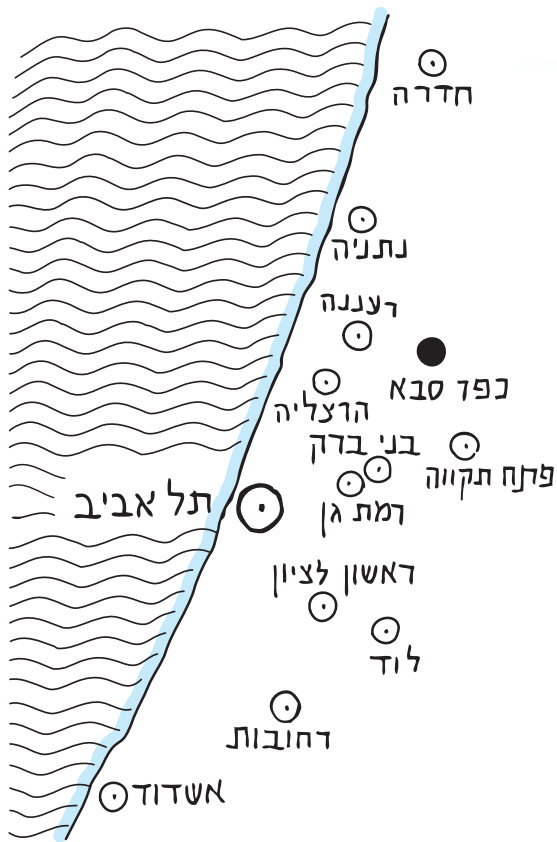
2. של מי המשרד?

3. של מי השאלות?

4. של מי המחשב?

5. של מי הספרים?

6. של מי התמונה?

כפר-סבא

- העיר כפר-סבא נוסדה ב-1903.
- היא עיר קטנה ויפה מאוד.
- בכפר-סבא הכול במרכז.
- השוק על-יד העירייה.
- העירייה על-יד התחנה המרכזית.
- הספרייה מול הקניון.
- ואיפה האולפן?
- האולפן בין השוק ובין הקניון.

כתבו שאלות: איפה...? של מי...?

הספר של מיכאל אל השולמן.

העט של המורה ראל.

- 1. הספר של דניאל.
- 2. הספרייה מול הקניון.
- 3. השוק על-יד העירייה.
- 4. המחברות של התלמידים.
- 5. הסימפונייה "ארוויקה" של בטהובן.
- 6. העירייה על-יד התחנה המרכזית.
- 7. המחשב של הילדים.
- 8. הספר "מלחמה ושלום" של טולסטוי.
- 9. האולפן בין השוק ובין הקניון.
- 10. המשרד של המנהל.
- 11. הבית של המורה רחל ברחוב הרצל.

איפה הספר של מיכאל?

של מי העט?

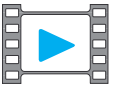

- 1. _____ ?
- 2. _____ ?
- 3. _____ ?
- 4. _____ ?
- 5. _____ ?
- 6. _____ ?
- 7. _____ ?
- 8. _____ ?
- 9. _____ ?
- 10. _____ ?
- 11. _____ ?

מילת היחס לי בנטייה

הן	הם	אתן	אתם	אנחנו	היא	הוא	את	אתה	אני
לָהֶן	לָהֶם	לָכֶן	לָכֶם	לָנוּ	לָהּ	לוֹ	לָךְ	לָךְ	לִי

למי הם מחכים?

רונית מתקשרת ליאיר.

- רונית: יאיר, מה קורה? איפה אתה? אנחנו מחכים לך...
- יאיר: אני בדרך. אני כבר מגיע למסיבה. אתם מחכים רק לי?
- רונית: לא, אנחנו מחכים גם לדניאל.
- יאיר: חנה כבר נמצאת?
- רונית: לא, אנחנו מחכים גם לה.

א. כתבו: א, אי, אף... / אמי, אמה

1. רחל, אני מחכה _____ . מתי את מגיעה הביתה?
2. רחל עוזרת לדן בשיעורי הבית. היא עוזרת _____ .
3. רותי, איפה את מחכה לי? - יוסי, אני מחכה _____ על-יד הבנק.
4. רחל מציעה לרבקה לעשות דיאטה. היא מציעה _____ לעשות גם ספורט.
5. אתה רוצה לעזור _____ ? - כן, אני רוצה לעזור לך.
6. איפה אתם מחכים _____ ? - אנחנו מחכים לכם על-יד הדואר.
7. רחל כותבת לחבר שלה מכתב. היא כותבת _____ מכתב אהבה.
8. יוסף שולח לרותי הודעה. הוא שולח _____ הודעה בטלפון.
9. דני, מה אתה מציע לי לעשות בערב? - חנה, אני מציע _____ לצאת לרקוד.
10. המורה עונה לתלמידים. היא עונה _____ על השאלות.
11. היא אומרת להורים שלה לילה טוב.
12. היא אומרת _____ "לילה טוב", והם עונים _____ "לילה מנוחה".
12. ענת עוזרת להורים שלה. היא עוזרת _____ בעבודה.

13. רחל נותנת לילד שלה נְשִׁיקָה. היא נותנת _____ נשיקה, והוא נותן _____ שתי נשיקות.
14. הוא אומר לרותי "בוקר טוב", והיא עונה "בוקר אור".
15. המורה מסבירה לתלמידים מה לכתוב בתרגיל. היא מסבירה _____ גם מה לכתוב בבחינה.
16. חנה שולחת לדניאל מכתב. היא שולחת _____ במכתב גם תמונה.
17. רחל, _____ את מחכה? - אני מחכה לרותי.
18. יוסי, לְמָה אתה מחכה? - אני מחכה _____ מכתב מהחברה שלי.
19. _____ הוא מחכה? - הוא מחכה לטלפון חשוב.

שימו לב! אומר ל... ש...

ב. כתבו: -e / -f

1. המורה אומרת _____ תלמידים _____ הם צריכים לכתוב שיעורי-בית.
2. המנהל אומר _____ מזכירה _____ היא צריכה לשלוח את המכתבים.
3. אני אומר לך _____ אתה יכול להצליח בלימודים.
4. הם אומרים לנו _____ אנחנו תלמידים טובים.
5. התלמידות אומרות _____ מורה _____ התרגיל לא קשה.
6. האחיות אומרות _____ חולים _____ ד"ר גולן רופא טוב.
7. היא אומרת _____ היא עייפה ושהיא לא יכולה לנסוע לטיול.

ד. כתבו שיחה -

- השתמשו בפעלים:
- מְסַפֵּר, מְסַפֶּרֶת, מְסַפְּרִים
 - מְסַפְּרוֹת, לְסַפֵּר לְ-
 - מְקַשֵּׁב, מְקַשֶּׁבָה, מְקַשְּׁבִים
 - מְקַשְּׁבוֹת, לְהַקְשִׁיב לְ-
 - מְצַיֵּעַ, מְצַיֶּעה, מְצַיְעִים, מְצַיְעוֹת,
 - לְהַצִּיעַ לְ-

ג. כתבו סיפור -

- השתמשו בפועל:
- נותן, נותנת, נותנים, נותנות, לתת לְ-

ו. אם לא מרגישים טוב, מה עושים?

חברו את המשפטים:

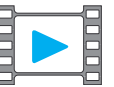

מתקשרים	1.
קובעים	2.
מגיעים	3.
מחכים	4.
נכנסים	5.
מספרים	6.
מקבלים	7.
קונים תרופות	8.
-
א. מרשם (רצפט) מהרופא.	א.
ב. בבית מרקחת.	ב.
ג. למרפאה שבה עובד הרופא.	ג.
ד. לחדר של הרופא.	ד.
ה. בתוך, אם יש תור.	ה.
ו. לרופא מה כואב.	ו.
ז. תור לרופא.	ז.
ח. לקופת-חולים כדי לקבוע תור.	ח.

ז. כתבו את הפועל בצורה הנכונה ובזמן הנכון:

קיבלתי המחאה, ואתמול _____ אותה בחשבון העו"ש שלי.	1.
לפני שהם אוכלים, הם _____.	2.
החבר שלנו התחתן. _____ לו "אושר ועושר" ומזל טוב!	3.
הוא _____ אתמול מהחשבון שלו חמש מאות שקלים.	4.
חנה, כמה כסף משכת מהחשבון? - _____ מאתיים שקלים.	5.
יוסי, _____ את הצ'ק? - כן, הפקדתי אותו.	6.
התקשרתי למרפאה ו _____ תור לרופא עיניים.	7.
היא התקשרה לרופא ו _____ תור.	8.
הם רוצים _____ את המסיבה בערב.	9.
הם _____ כסף בתוכנית חיסכון כדי לטייל בחו"ל.	10.
לפני בחינה _____ "בהצלחה".	11.
החשמל בישראל יקר, לכן כדאי _____ בחשמל.	12.
דיברנו רחל ואני ו _____ להיפגש אצלי.	13.
יוסי, מה _____ לחנה ליום ההולדת שלה?	14.
- איחלתי לה מזל טוב, בריאות וחיים טובים וארוכים.

1-10

אסור לי • מותר לי

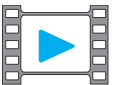

שם הפועל +	{ ל... לי לך לו לה לנו לכם/ן להם/ן }	{ אסור, מותר, כדאי, קשה, קל טוב, רע, נעים, חשוב, נוח, חבל קה, חם, נמאס, משעמם }

שימו לב!

~~אפשר לי~~ = אני יכול/ה ~~אפשר לי~~ = אני לא יכול/ה

מונולוג של חולה שפעת

אני חולה! יש לי שפעת!
אסור לי לקחת אנטיביוטיקה, **מותר לי** לקחת רק תרופה כדי להוריד את החום.
אסור לי ללכת לבית הספר. אני צריך לשכב במיטה.
 כאשר **נמאס לי** לשכב במיטה, אני קם ומשחק במחשב.
 אבל אני לא יכול לשחק הרבה במחשב, אז אני קורא.
 כאשר **קשה לי** לקרוא אני רואה טלוויזיה, אבל **נמאס לי** גם לראות טלוויזיה.
נמאס לי להיות חולה, **ומשעמם לי** להיות בבית לבד.
 אני מתגעגע לחברים שלי, ואני כבר רוצה להיות בריא ולחזור ללימודים בבית הספר!

א. קראו את הקטע: במקום "אני" - דניאלה חולה, יש לה...

ב. ענו על השאלות:

1. מה אסור לו? א. _____
ב. _____
2. מה מותר לו? _____
3. מה נמאס לו? א. _____
ב. _____
ג. _____
4. למי הוא מתגעגע? _____
5. מה הוא רוצה? _____

דוגמה ← הוא יכול לשתות אלכוהול, אבל אסור לו.

אין לי בררה

1-10

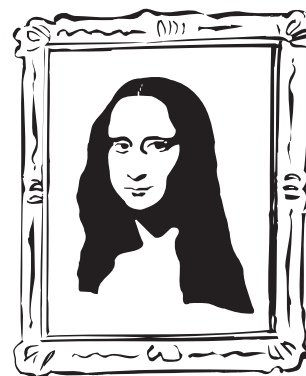
1. קשה _____ לקום מוקדם, אבל אני קם, כי אין לי בררה.
2. דן שואל את המזכירה: "אפשר להיכנס?"
היא עונה לו: "כן, אתה _____ להיכנס".
3. את _____ ללמוד וגם לעבוד? זה לא קשה _____?
4. הם לא שותים אלכוהול מפני שאסור _____.
5. אם אתם רוצים להיות רזים, כדאי _____ לעשות דיאטה.
6. _____ עולים חדשים חשוב ללמוד עברית.
7. אנחנו לא יכולים ללמוד בקיץ בלי מזגן כי חם _____.
8. לא נוח _____ להגיע לפגישה בשעה 10:00. אני _____ להגיע רק ב-12:00.
9. הם אוהבים ללכת לים בערב. נעים _____ לשבת על החוף ולראות את השקיעה.
10. אני יוצאת לבלות, כאשר משעמם _____ להישאר בבית.
11. דניאל הולך לישון מוקדם, לכן קל _____ לקום מוקדם.
12. אם קשה _____, אני _____ לעזור לך.
13. _____ יהודים דתיים אסור לעבוד בשבת. אסור _____ גם לאכול חלב ובשר יחד.
14. אין לי זמן! נמאס _____ לחכות! אני הולך!
15. סליחה, אני _____ לשאול שאלה?
16. כאשר חם _____ היא מדליקה מזגן.
17. כאשר יש להם חום גבוה, מותר _____ לקחת תרופה כדי להוריד את החום.
18. דניאל, מותר _____ לשתות אלכוהול? - כן, מותר _____, אני כבר בן 21.
19. דן משחק כדורגל עם החברים שלו כאשר נמאס _____ לשחק במחשב.
20. היא לומדת בבית ולא יוצאת לרקוד כי חבל _____ על הזמן.
21. אם אתה חלש, לא כדאי _____ לנסוע לטיול.
22. לא נעים _____ להפריע לך כאשר אתה מדבר בטלפון, לכן אני מחכה בסבלנות.
23. אם רע _____ ולא טוב _____, את צריכה ללכת לרופא.
24. אם יש לך כאב ראש חזק, לא כדאי _____ לשתות וודקה.

שמות מן הגוף

מונה ליזה

לאונרדו דה וינצ'י צייר את התמונה "מונה ליזה" בשנת 1505.
 הוא צייר אותה במשך עשר שנים בערך.
 מונה ('גברת' באיטלקית) ליזה הייתה נשואה לאדם (איש)
 עשיר מפירנצה.
 בעלה, פרנצ'סקו די זנובי דל ג'וקונדו, הזמין מהצייר דה וינצ'י ציור
 של אשתו האהובה.
 באיטליה קוראים לציור "לה ג'וקונדה", על שם בעלה.

האישה שבתמונה, המונה ליזה, לא נחשבת לאישה יפה.
 הפנים שלה לא יפים במיוחד.
 השערות שלה חומות וארוכות, העיניים שלה חומות ולא מיוחדות,
 יש לה פה קטן ושפתיים דקות, והאף שלה אפילו קצת ארוך.
 הציור הזה נחשב למיוחד מאוד בגלל המבט והחיוך שלה.
 המבט - כל אחד שמסתכל בה מכל כיוון ומכל צד, חושב שהיא מסתכלת בו.
 החיוך - קשה לדעת לפי החיוך שלה אם היא שמחה או עצובה, אם היא צינית או תמימה.
 הציור היקה המיוחד והמפורסם הזה שמור מאוד במוזאון "לובר", שנמצא בפריז.

א. ענו על השאלות:

1. מי צייר את הציור "מונה ליזה", ומתי?

2. כיצד קוראים לציור באיטליה, ולמה?

3. איפה שמור הציור?

4. מדוע הציור של ה"מונה ליזה" נחשב למיוחד כל-כך?
א. _____
ב. _____

קורא את • ב • ל

- איך קוראים לך? (מה שמך?) ← קוראים לי (שמי) דניאל על שם הסבא שלי.
- הוא קרא את החדשות בעיתון "הארץ".
- דניאל בחוץ. היא קוראת לדניאל להיכנס הביתה.

ב. השלימו את המשפטים במילות היחס: את / ג- / ל- / ל, ל, ל... :

מה שמך? איך קוראים לך? - קוראים לי מוכאל.

1. שמה רחל. קוראים _____ רחל, על שם הסבתא שלה.
2. שמי שירי. קוראים _____ שירי.
3. קראתי _____ עיתון, שראש הממשלה נפגש עם שר האוצר.
4. קוראים _____ רחוב "ויצמן" על שם הנשיא הראשון, חיים ויצמן.
5. מה שמך? איך קוראים _____? - קוראים לי רחל.
6. הם קראו _____ הספר "מלחמה ושלום" של טולסטוי.
7. שמו יעקב. קוראים _____ יעקב על שם הסבא שלו.
8. התלמידים קראו _____ ספר "בראשית" _____ הסיפור על יעקב ורחל.
9. דנה משחקת בחוץ. רחל קוראת _____ להיכנס הביתה.
10. היא קראה _____ הספר של קפקא "המשפט".
11. רינה, המנהל קורא _____, הוא רוצה לדבר אִתָּךְ.
12. ילדים, קראתי _____ לבוא לשולחן, למה אתם לא באים?
13. אני מצטעה, אני צריך ללכת כי החברים שלי קוראים _____.

ג. כתבו משפטים לפי הדוגמה:

צ'רילי צ'פלין _____ נחשב _____ קולנוע גדול ואבנאי סרטים ענק בכל הזמנים.

1. _____ נחשב ל _____
2. _____ נחשבת ל _____
3. _____ נחשבים ל _____
4. _____ נחשבות ל _____

ביטויים

אהבה נמאט ראשון • עינייך גדולות • בלי עין הרע / רעה
 ביוק מאוּפֿן לִאָפֿן • נכנס באופן אמת ויוצא מהאופן השנייה
 קם על רגל שְׂמאל • להתחיל ברגל ימין • בארבע עיניים
 לוקח ללב • ליב זָהב • ביד רחבה • מוות ומיים ביד הלשון
 נפֿל הֶלב • פֿה אחד • נפֿא נפֿה לִפֿה • אחד בִּפֿה ואחד בֶּלב

כתבו את הביטויים המתאימים:

1. הוא תמיד מוכן לעזור. הוא עוזר _____
2. אהבה מהפגישה הראשונה היא _____
3. יש לו לב טוב, יש לו _____
4. רואים שהיא שמחה מאוד, יש לה _____
5. הוא מתחיל את היום שלו לא טוב, הוא _____
6. למילים יש כוח. המילים חזקות מאוד כי _____
7. היא תמיד נותנת מתנות מכל הלב ו _____
8. לא בריא לקחת ללב! הכול אתה _____
9. כאשר מישהו לא אומר מה שהוא חושב אומרים: _____
10. לא היה מקום בתאטרון, התאטרון היה _____
11. כאשר כולם מסכימים, אומרים שהם מסכימים _____
12. ראש הממשלה נפגש עם הנשיא. הפגישה הייתה _____
13. הוא רואה ורוצה הרבה, יש לו _____
14. כאשר מישהו שומע אבל לא לומד, אומרים שהדָּבָר _____
15. כשרוצים להתחיל משהו בצורה טובה, מקווים _____
16. מתי אומרים בלי הרע/רעה? כתבו דוגמה: _____

ביטויים נוספים:

עם יד על הלב • בידיים ריקות • שם רגל • שם עין • מתחת ללב
 יש לו ראש על הכתפיים • לא מוצא את הידיים והרגליים

адрес	address	כתובת [ג']
оранжевый	orange	כתום [ת']
в результате , в итоге	as a result of	כתוצאה מ-
ל		
к, в	to / for	ל- [מ'']
нет, не	no / not	לא
национальный	national	לאומי [ת']
медленно	slowly	לאט
куда?	where to?	לאן
сердце	heart	לב [ד']
один, в одиночестве	alone	לבד [מ'']
оладья, блин	potato pancake, "latke"	לביבה [ג']
белый	white	לבן [ת']
по моему мнению	in my opinion	לדעתי
сказать	to tell	להגיד
быть	to be	להיות
сдаваться	to surrender	להיכנע, נכנע [פ']
до свидания	see you / So long	להתראות
надеть	to wear	לובש, ללבוש [פ']
доска	blackboard	לוח [ד'] לוחות [ד']
календарь	calendar	לוח שנה [ד']
давить	to press	לוחץ, ללחוץ [פ']
шептать	to whisper	לוחש, ללוחש [פ']
если бы не	had it not been that...	ולא, אילו, אלקלא
учиться	learn / study	לומד, ללמוד [פ']
брать, взять	to take	לוקח, לקחת [פ']
в память (кого-л., чего-л.)	in memory of	לזכר
щека	cheek	לחי [ג'] לחיים [ג']
хлеб	bread	לחם [ד']
кровяное давление	blood pressure	לחץ דם [ד']
к лучшему	for the better	לטובה
первый вечер праздника Песах	Passover Eve	ליל הסדר
ночь	night	לילה [ד'] לילות, ליל-
занятия	studies	לימודים [ד']
лимон	lemon	לימון [ד']
лирический	lyric	לירי [ת']
в честь, уважаемому и т.д / для	to (Mr./ Miss. etc) / for	לכבוד [מ'']
поэтому	therefor	לכן [מ'ק']
без	without	ללא
зачем? почему?	why	למה?
на следующий день	the day after	למחרת
на продажу	for sale	למכירה
ради, для	for ,for the sake of	למען [מ'']
вопреки	in spite of	למרות
например	for example, for instance	למשל
нашей эры	A.D.	לספירה (אחרי הספירה)
вечно, навсегда	forever	לעולם
по сравнению	as opposed to	לעומת
вместе с тем, с другой стороны	however / in contrast to	לעומת זאת
наслаждаться жизнью	have a good time	לעשות חיים [פ']
сделать одолжение	to do a favour	לעשות טובה [פ']
готовить мясо на огне	(slang) grill, barbecue	לעשות על האש [פ']
по крайней мере	at least	לפחות
по, согласно	according to	לפי

факел	torch	לפיד [ד']
на рассвете	at dawn	לפנות בוקר [ת"פ]
под вечер	at dusk	לפנות ערב [ת"פ]
перед, впереди	before, ago, ahead of	לפני
до нашей эры	B.C.E.	לפני הספירה
иногда	sometimes	לפעמים
вдруг	all of a sudden	לפתע
к сожалению	unfortunately	לצערי, לצערה, לצערנו...
продвигать	to promote / advance	לקדם
выполнять	to hold	לקיים, מקיים [פ']
навстречу	towards	לקראת [מ"]
приблизить	to bring closer to	לקרב, מקרב [פ']
меблировать	to furnish	לרהט, מרהט [פ']
язык	tongue / language	לשון [נ'] לשונות [נ"ר]
разговорный язык	spoken / colloquial language	לשון הדיבור [נ']
для, ради, с целью	for	לשם [מ"]
מ		
из, от, с	from	מ/מ [מ"]
сто	hundred	מאה [נ']
очень	very	מאוד
позже, более поздний	late	מאוחר [ת"פ], [ת']
более поздний	later	מאוחר יותר
счастливый	happy	מאושר [ת']
с тех пор	since / since then	מאז
пожелать	to wish / greet	מאחל, לאחל [פ']
опоздать	to be late	מאחה, לאחר [פ']
откуда?	where from?	מאיין
кормить	to feed	מאכיל, להאכיל [פ']
еда, кушанье	food, dish	מאכל [ד']
верить	to believe	מאמין, להאמין [פ']
одобрить	to confirm / approve	מאשר, לאשר [פ']
взрослый	adult	מבוגר [ד'], [ת']
потоп, наводнение	flood, (biblical) the Great Flood	מבול [ד']
растерянный, запутавшийся	confused	מבולבל [ת']
варёный (варить)	cooked (to cook)	מבושל [ת'] (לבשל [פ'])
взгляд	look / sight	מבט [ד']
обещать	to promise	מבטיח, להבטיח [פ']
отменить	to cancel	מבטל, לבטל [פ']
принести	to bring	מביא, להביא [פ']
понимать	understand	מבין, להבין [פ']
хорошо проводить время	to have a good time	מבלה, לבלות [פ']
без	without	מבלי
распродажа, операция	sale, operation	מבצע [ד']
исполнить	to carry out / execute	מבצע, לבצע [פ']
посещать, навещать	to visit	מבקר, לבקר [פ']
просить	to ask (for...)	מבקש, לבקש [פ']
отвёртка	screwdriver	מברג [ד']
благословлять	to bless	מברך, לברך [פ']
выяснять	to clarify	מברר, לברר [פ']
зубная щётка	toothbrush	מברשת שיניים [נ']
варить	to cook	מבשל, לבשל [פ']
полотенце	towel	מגבת [נ']
башня	tower	מגדל [ד']
разнообразный	varied	מגוון [ת']

преувеличивать	to exaggerate	מגזים, להגזים [פ']
свиток	scroll	מגילה [נ']
библейская книга Эсфирь	book of Esther	מגילת אסתר [נ']
библейская книга Рут	book of Ruth	מגילת רות [נ']
прибыть	to arrive	מגיע, להגיע [פ']
открывать, обнаруживать	to discover / find out	מגלה, לגלות [פ']
выгонять, исключать	to drive out / expel	מגרש, לגרש [פ']
приклеить	to paste / glue	מדביק, להדביק [פ']
пустыня	desert	מדבר [ז']
говорить, разговаривать	to talk, to speak	מדבר, לדבר [פ']
разговорный, обсуждаемый	discussed	מדובר
почему	why	מדוע
слишком	too	מדי
форма, мундир	uniform	מדים [ז']
политик	statesman, diplomat	מדינאי [ז']
государство, страна	state	מדינה [נ']
политика	policy	מדיניות [נ']
зажечь	to light, to turn on	מזליק, להדליק [פ']
наука	science	מדע [ז']
учёный	scientist	מדען [ז']
печатать, издавать	to print	מדפיס, להדפיס [פ']
гид, путеводитель	guide	מדריך [ז']
что?	what	מה
как дела?	what's up? how are you doing?	מה העניינים?
что слышно?	what's up? how are you doing?	מה נשמע?
что случилось?	what happened?	מה קרה?
как ты?	how are you? [m.]	מה שלומך?
как тебя зовут? (муж.род)	what's your name? [m.]	מה שמך?
быстрый, ловкий	quick, swift, fast, speedy	מהיר, מהירָה [ת']
скорость	speed	מהירות [נ']
инженер	engineer	מהנדס [ז']
быстро	quickly, fast	מהר [ת'פ']
мерить (одежду)	to try on (clothes...)	מודד, למדוד [פ']
благодарить	to thank	מודה, להודות [פ']
объявить	to inform / announce	מודיע, להודיע [פ']
справочная служба	information service	מודיעין [ז']
объявление, реклама	ad, advertisement	מודעה [נ']
смерть	death	מוות [ז']
музей	museum	מוזאון [ז']
стереть	erase / delete	מוחק, למחוק [פ']
готовый, согласный	ready / prepared, willing to	מוכן [ת']
продавец	seller	מוכר [ז']
продать	to sell	מוכח, למכור [פ']
вынужденный, обязанный	must	מוכרח
против, перед	opposite, facing	מול [מ'']
родина	homeland	מולדת [נ']
специалист	expert, specialist	מומחה [ז']
такси	taxi, cab	מונית [ת']
добавить, добавлять	to add	מוסיף, להוסיף [פ']
мусульманин	Muslim	מוסלמי [ז'], [ת']
передавать	to deliver / transmit	מוסר, למסור [פ']
клуб	club	מועדון [ז']
полезный	beneficial, helpful	מועיל [ת']
быть полезным	to be useful	מועיל, להועיל [פ']